

Hrvatski zavod za knjižničarstvo
KLASA: 612-01/25-01/03
URBROJ: 474-05-1
U Zagrebu, 27. siječnja 2025.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu na temelju članka 18. stavak 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br.145/24) i članka 24. podstavka 13. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti („Narodne novine“ br. 17/2019, 98/19, 114/22 i 36/24) donosi

ODLUKU

1. Proglašava se da Zbirka stare i vrijedne knjižne građe iz knjižnice Prirodoslovnog muzeja u Rijeci, Lorenzov prilaz 1, 51 000 Rijeka, ima status kulturnoga dobra.

2. Predmetna zbirka sadrži 17 jedinica knjižne građe navedenih u inventarnom popisu koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

3. Za kulturno dobro iz točke 1. ove Odluke utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- predmetno kulturno dobro imatelj je dužan čuvati u odgovarajućim sigurnosnim i mikroklimatskim uvjetima
- zaštitni i drugi radovi na predmetnom kulturnom dobru smiju se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela
- imatelj kulturnog dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje, korištenje i dostupnost predmetnoga kulturnog dobra
- imatelj kulturnog dobra dužan je o svim promjenama na predmetnom kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi predmetnog kulturnog dobra odmah obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i nadležno tijelo
- predmetno kulturno dobro ili njegovi dijelovi, sukladno odredbi članka 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ne smiju se iznijeti iz zemlje osim uz posebno odobrenje nadležnog tijela u slučajevima predviđenim člankom 54. toga Zakona
- predmetno kulturno dobro smije se prodati samo pod uvjetima iz članka 78. i 79. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
- imatelj kulturnoga dobra dužan je osigurati dostupnost predmetnoga kulturnog dobra u svrhu korištenja, istraživanja i izlaganja/prezentacije
- imatelj kulturnoga dobra dužan je trajno čuvati svu dokumentaciju o građi koja ima svojstvo kulturnoga dobra
- o poduzimanju mjera zaštite i drugih radova (digitalizacija, posudba, izmještanje, prezentacija/izlaganje građe i dr.) imatelj kulturnoga dobra dužan je voditi/čuvati dokumentaciju

4. Određuje se opis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra, a koja je sastavni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

O b r a z l o ž e n j e

Knjižnica Prirodoslovnog muzeja u Rijeci posjeduje 17 jedinica stare građe nastale u razdoblju od 1553. do 1849. godine, od čega je jedna iz 16. stoljeća, dvije iz 18. stoljeća te 14 jedinica iz prve polovine 19. stoljeća. Knjige su tiskane na latinskom, francuskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i hrvatskom jeziku, a pismo je latinica. Tematski su najzastupljenije knjige iz područja prirodnih znanosti, a od ostalih područja jednom knjigom je zastupljena lingvistika.

Najstarija knjiga u zbirci je *Petri Bellonii Cenomani. De aquatilibus, Libri duo Cum [epsilon, iota] conibus ad viuam ipsorum effigiem, quoad eius fieri potuit, expressis. Parisiis: Apud C. Stephanum* tiskana 1553. godine u Parizu. Autor knjige je Pierre Belon (1517.-1564.), francuski prirodoslovac, pisac i diplomat. Kao renesansni učenjak širokih interesa, bavio se ihtiologijom, ornitologijom, botanikom, komparativnom anatomijom, arhitekturom i egiptologijom, a proveo je i brojna znanstvena putovanja. Na njima proučava životinje i biljke, a po povratku objavljuje svoje bilješke. Navedena knjiga se sastoji od dva dijela u jednom svesku (liber primus i liber secundus), a uključuje opis 110 vrsta riba s brojnim ilustracijama. Djelo predstavlja najveći pojedinačni napredak u znanstvenom proučavanju i klasifikaciji riba od Aristotela, a predstavlja temelj moderne ihtiologije. Knjiga *Joannis Antonii Scopoli. Flora Carniolica exhibens plantas carniolae indigenas et distributas in casses naturales cum differentiis specificis, synonymis recentiorum, locis natalibus, nimirum incolarum, observationibus selectis, viribus medicis. Viennae: Sumptibus Joannis Thomae Tratner* tiskana je 1760. godine u Beču. Autor djela je Giovanni Antonio Scopoli (1723. –1788.), talijanski liječnik i prirodoslovac, istakao se opisivanjem novih biljnih i životinjskih svojta. Djelo koje se čuva u zbirci donosi botanički pregled slovenske pokrajine Kranjska te uključuje detaljne opise i klasifikaciju različitih biljnih vrsta pa je vrijedan izvor botaničarima i svima zainteresirani za biljni svijet. Posebno je zanimljivo dvojezično izdanje knjige *Naredjenje priusviscenoga Kollegia varh dubravah dneva 16. prossji'ncza 1777. za straxu, nauka i texanje dubrava darxave od Istrie, potvardjeno s'naredbami priusviscenoga Senata 22. studenoga 1777. i 23. travna 1778. = Terminazione del Collegio eccellentissimo sopra boschi del giorno 16. decembre 1777. per la custodia, disciplina e coltura dei boschi della provincia dell'Istria, approvata dalli decreti dell'eccellentissimo Senato 22. novembre 1777. e 23. aprile 1778. Mletci: Po Sinovim pokojnoga Ivana Antuna Pinelli Utjesctenikom Duxdovim, 1778.* Knjiga je tiskana na hrvatskom i talijanskom jeziku, a predstavlja zakonski propis iz 18. stoljeća koji regulira uzgoj i čuvanje tj. zaštitu šuma na području Istre u vrijeme vladavine Mletačke republike, a nakon donošenja Morosinijevog katastara 1766. godine.

Provenijencija pojedinih djela nije utvrđena sa sigurnošću, ali najvjerojatnije se radi o darovima i ostavštinama istraživača i amaterskih prirodoslovaca koji su djelovali na području Rijeke i okolice. Knjige su evidentirane u staroj inventarnoj knjizi iz 1972. godine te kasnije reinventarizirane. Na pojedinima vidljivi su tragovi starih naljepnica na hrptu i/ili oznake starih signatura i inventarnih brojeva, a osim starih pečata Prirodoslovnog muzeja, evidentiraju se i rukopisni ex librisi.

Zbirka je općenito u dobrom stanju, na pojedinim jedinicama su vidljiva mehanička i fizikalno-kemijska oštećenja, a sve jedinice građe su inventarizirane i katalogizirane te su fotografirane njihove naslovnice. Zbirka stare i vrijedne knjižne građe je izdvojena te okupljena i premještena od ostalih primjeraka u fondu i smještena u zaključanoj prostoriji, unutar zaključanog ormara, u kontroliranim uvjetima vlažnosti i temperature. Prostor je čuvan protuprovalnim i protupožarnim alarmom te video nadzorom. Primjerci zbirke daju se na korištenje u prostoru samo pod nadzorom ovlaštene osobe.

Počeci osnivanja Prirodoslovnog muzeja Rijeka sežu u 1872. godinu kada je započelo skupljanje predmeta s ciljem da se u Rijeci osnuje Gradski muzej, da bi se 1875. godine pokrenula inicijativa za osnivanjem Prirodoslovnog muzeja, a naredna 1876. godina se smatra godinom utemeljenja Prirodoslovnog muzeja Liburnije čije je djelovanje usmjereno na prikupljanje i zaštitu flore i faune Rijeke i okolice. Godine 1946. u Villi Negroni je za javnost je otvoren Prirodoslovni muzej u Rijeci kao samostalna ustanova. U jesen 1964. godine dolazi do integracije Ribarstvene stanice i Prirodoslovnog muzeja u jednu ustanovu.

Najveći dio sveukupnog knjižnog fonda ustanove čine monografije, zatim separati i periodika, većinom iz područja botanike, biologije, zoologije, biologije mora, muzeologije itd., a najstariji časopisi potječu iz kraja 19. stoljeća. Cjelokupni fond ove priručne knjižnice Muzeja smješten je, osim Zbirke stare i

vrijedne knjižne građe, na izdvojenoj lokaciji, a koristi se po zahtjevu i pod nadzorom zadužene osobe za knjižnu građu.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Stručno povjerenstvo NSK za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu, na sjednici održanoj 18. prosinca 2024. godine, donijelo je odluku kojom proglašava da predmetna građa ima status kulturnoga dobra u smislu članka 18. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te se, sukladno članku 18. stavku 4. istog Zakona određuje upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra.

Sukladno članku 19. stavku 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara točkom 3. Odluke utvrđen je sustav mjera zaštite predmetnog kulturnog dobra.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Predsjednik Stručnog povjerenstva

Ivan Volarević

Glavna ravnateljica NSK u Zagrebu

PRILOG:

1. Inventarni popis građe s osnovnim podacima (naziv, autor, datacija) za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra Republike Hrvatske

DOSTAVITI:

1. Dostava odluke obavlja se objavom na mrežnim stranicama NSK
2. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Odjel za Registar kulturnih dobara Hrvatske, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
3. Konzervatorski odjel u Rijeci, Užarska 26, 51 000 Rijeka
4. Pismohrana